Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3017

Vragen van het lid **Moinat** (Groep Markuszower) aan de Staatssecretaris van Financiën over *kosteloze rechtsbijstand voor gedupeerde toeslagenouders* (ingezonden 3 september 2026).

Antwoord van Staatssecretaris **Palmen** (Financiën) (ontvangen 9 september 2026).

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht *«Gratis rechtshulp voor toeslagenouders ingeperkt»*?[1]

Antwoord 1
Ja, ik ben bekend met dit bericht.

Vraag 2
Klopt het dat de voorwaarden voor kosteloze rechtsbijstand voor gedupeerde toeslagenouders zijn gewijzigd en dat procedures over de brede ondersteuning door gemeenten daardoor niet langer onder deze regeling vallen? Zo ja, wanneer is hiertoe besloten en op wiens initiatief?

Antwoord 2
De voorwaarden van de Subsidieregeling pakket rechtsbijstand herstelregelingen kinderopvangtoeslag 2026 (hierna: subsidieregeling) die zien op brede ondersteuning zijn niet gewijzigd. Rechtsbijstand in procedures over de brede ondersteuning hebben daar nooit onderdeel van uitgemaakt.

Vraag 3
Waarom kwalificeert u deze wijziging als een «verduidelijking» en niet als een versobering, terwijl het gevolg volgens Trouw is dat gedupeerde ouders bij dergelijke geschillen niet langer aanspraak kunnen maken op deze kosteloze rechtsbijstand?

[1] Trouw, 3 september 2026, https://www.trouw.nl/binnenland/gratis-rechtshulp-voor-toeslagenouders-ingeperkt~b7eb7aa9/

ah-tk-20252026-3017
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2026

Antwoord 3
Gedupeerde ouders houden recht op dezelfde rechtsbijstand in procedures die zij onder de vorige subsidieregeling hadden. Daarnaast is de subsidieregeling juist uitgebreid in de herijking van 1 mei jl. Aan de regeling is toegevoegd:
– Rechtsbijstand voor nabestaanden van overleden gedupeerde ouders;
– Rechtsbijstand voor aanvragers van kinderopvangtoeslag die zich na de wettelijke peildatum van 31 december 2023 hebben gemeld;
– Vergoeding van inhuur van deskundigen door advocaten;
– Rechtsbijstand bij de aanvullende schadecompensatieroutes MijnHerstel en de individuele schadeberekeningsroute;
– Poging tot mediation in beroep die niet tot een schikking leidt.
De herijkte subsidieregeling is daarmee geen versobering ten opzichte van de vorige versie.

Vraag 4
Klopt het dat een rechter eerder heeft geoordeeld dat een gedupeerde ouder in een geschil met een gemeente over brede ondersteuning aanspraak kon maken op kosteloze rechtsbijstand? Zo ja, welke rol heeft deze uitspraak gespeeld bij het wijzigen van de voorwaarden?

Antwoord 4
De rechtbank Gelderland heeft op 5 november 2024 uitspraak gedaan in een zaak waarin een advocaat om een toevoeging voor rechtsbijstand voor de brede ondersteuning had verzocht. De rechtbank oordeelde dat de subsidieregeling in artikel 2 ruimte biedt voor kosteloze rechtsbijstand in procedures over de brede ondersteuning. De raad voor rechtsbijstand is uitvoerder van de subsidieregeling en heeft tegen deze uitspraak – in overleg met mij en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (als stelselverantwoordelijke voor rechtsbijstand) – hoger beroep ingediend. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft daarop op 1 juli 2026[2] uitspraak gedaan en geoordeeld dat de brede ondersteuning niet onder de subsidieregeling valt. Beide uitspraken zagen op de vorige versie van de subsidieregeling, van vóór 1 mei 2026. Op 1 mei 2026 is de subsidieregeling namelijk herijkt. Bij gelegenheid van de herijking is gebruik gemaakt om (in artikel 2 te expliciteren dat de kosteloze rechtsbijstand uitsluitend geldt voor procedures die in artikel 4 van de subsidieregeling staan opgenomen (waar de brede ondersteuning niet in vermeld staat).

Vraag 5
Is bij het wijzigen van de voorwaarden bewust beoogd te voorkomen dat andere gedupeerde ouders zich bij geschillen over brede ondersteuning met succes op de regeling voor kosteloze rechtsbijstand kunnen beroepen? Zo nee, waarom zijn deze procedures dan expliciet uitgesloten?

Antwoord 5
De subsidieregeling richt zich vanaf het begin (maart 2021) op het bieden van kosteloze rechtsbijstand in procedures die gedupeerde ouders voeren over hun schadecompensatie. Op deze wijze is er ook met uw Kamer over gesproken in voortgangsrapportages en in wetsbehandeling.
Binnen de hersteloperatie is een veelheid aan regelingen om gedupeerde ouders en hun gezinnen te ondersteunen in hun herstel; de brede ondersteuning door gemeenten is daar een van. De brede ondersteuning wordt verleend door gemeenten, waar de subsidieregeling ziet op besluiten van de Dienst Toeslagen in het kader van de (aanvullende) schadecompensatie aan gedupeerde ouders. Daarom past het niet binnen de aard en het karakter van de subsidieregeling om kosteloze rechtsbijstand te bieden voor procedures tegen gemeenten. Rechtsbijstand die eventueel in procedures over de brede ondersteuning verleend wordt, valt onder het reguliere gesubsidieerde rechtsbijstandsstelsel, zoals dat ook voor andere burgers geldt voor geschillen met hun gemeente over de inzet van gemeentelijke voorzieningen.

[2] ECLI:NL:RVS:2026:3795

Vraag 6
Hoe verhoudt deze wijziging zich tot de aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening om de criteria voor gesubsidieerde rechtsbijstand juist te verruimen?

Antwoord 6
Voor de toegang tot het recht is het voor burgers met een kleine portemonnee van groot belang dat ze aanspraak kunnen maken op een sociaal advocaat. De subsidieregeling ziet op kosteloze rechtsbijstand en kent geen inkomenstoets of eigen bijdrage en is daarmee in lijn met de aanbevelingen van de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening. De aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie is verder gevolgd doordat – naar aanleiding van het advies van de Commissie Van der Meer II – de verhogingen voor advocaten in het reguliere gesubsidieerde rechtsbijstandsstelsel ook verwerkt zijn in de herijkte subsidieregeling.

Vraag 7
Heeft de wens van het Rijk om meer financiële grip te krijgen op de hersteloperatie op enige wijze een rol gespeeld bij deze wijziging? Zo ja, welke financiële gevolgen of besparingen worden hiervan verwacht?

Antwoord 7
Het doel van de herijking was nadrukkelijk niet om te besparen op de rechtsbijstand aan gedupeerde ouders of hun nabestaanden. Zoals in het antwoord bij vraag 3 is beschreven, zijn de rechthebbenden van de subsidieregeling en het aantal procedures in die regeling juist uitgebreid tijdens de laatste herijking. De aanpassing aan artikel 2 van de subsidieregeling leidt dan ook niet tot een besparing.

Vraag 8
Welke bezwaren heeft de Werkgroep Toeslagenadvocaten tegen de gewijzigde voorwaarden ingebracht, welke daarvan zijn niet overgenomen en waarom niet?

Antwoord 8
De aangepaste subsidieregeling is in nauw en goed overleg met de werkgroep toeslagenadvocaten en de Raad voor Rechtsbijstand tot stand gekomen.
De werkgroep toeslagenadvocaten heeft verschillende wensen ingediend om te betrekken bij de herijking van de subsidieregeling. Vanaf medio 2025 heb ik regelmatig gesprekken gevoerd met de werkgroep en de raad voor rechtsbijstand.
Op verzoek van de advocaten is een aantal onderdelen toegevoegd, waaronder de inhuur van deskundigen, rechtsbijstand voor een poging tot mediation in beroep die niet tot een schikking leidt en rechtsbijstand aan aanvragers van kinderopvangtoeslag die zich na de wettelijke peildatum melden. Ook is in overleg met de werkgroep en de raad gekomen tot een puntenvaststelling voor de toevoegingen voor rechtsbijstand bij de aanvullende schadecompensatieroutes MijnHerstel en de individuele schadeberekening.
Daarnaast heeft de werkgroep verzocht om kosteloze rechtsbijstand te bieden aan de kinderen van gedupeerde ouders en bij de brede ondersteuning, een toevoeging voor een restcategorie op te nemen (voor werkzaamheden die niet onder de in de subsidieregeling opgenomen procedures vallen) en om de punten voor de toevoegingen op te hogen voor rechtsbijstand bij onder meer beroepsprocedures en complexe schadecompensatiezaken. De rechtsbijstand in de brede ondersteuning en aan jongeren past echter niet binnen de aard en het karakter van de subsidieregeling. Zowel jongeren als gedupeerde ouders kunnen een beroep doen op de reguliere gesubsidieerde rechtsbijstandsregeling.
Ten slotte hadden twee wensen van de werkgroep te maken met het aantal punten en het tarief per punt. Uit een tijdschrijfonderzoek van de raad voor rechtsbijstand bleek niet dat advocaten structureel meer tijd besteden aan de procedures in de subsidieregeling vermeld, dan waar de punten voor de toevoegingen op zien. Daarom zijn die punten niet opgehoogd. Eind 2026 zal de raad voor rechtsbijstand weer een tijdschrijfonderzoek doen. Mocht

daaruit blijken dat er wel structureel meer tijd wordt besteed dan het maximum aantal punten per toevoeging, dan zal er weer een herijking plaatsvinden van die onderdelen van de subsidieregeling. Een dergelijke herijking zal met terugwerkende kracht plaatsvinden om te waarborgen dat advocaten die tijd hebben geschreven over de door hen verrichte werkzaamheden dat ook vergoed krijgen. De subsidieregeling is een aparte regeling binnen het stelsel van de gesubsidieerde rechtsbijstand, gebaseerd op de Wet op de rechtsbijstand. Daarom geldt onder meer hetzelfde tarief per punt voor de toevoegingen in de subsidieregeling en het reguliere gesubsidieerde rechtsbijstandsstelsel. Een restcategorie als aparte toevoeging bestaat niet binnen de gesubsidieerde rechtsbijstand en past dan ook niet binnen de subsidieregeling. Daarom is deze wens van de werkgroep toeslagenadvocaten evenmin overgenomen bij de herijking van de subsidieregeling.

Vraag 9 en 10
Acht u het rechtvaardig dat een gedupeerde ouder die meent dat een gemeente de toegezegde brede ondersteuning niet of onvoldoende biedt, mogelijk zelf kosten moet maken voor juridische bijstand om die ondersteuning af te dwingen, terwijl die brede ondersteuning onderdeel is van de hersteloperatie? De Rijksoverheid omschrijft brede ondersteuning zelf als een essentieel onderdeel van de hersteloperatie.
Bent u bereid de voorwaarden opnieuw te bezien en ervoor te zorgen dat gedupeerde ouders die moeten procederen over brede ondersteuning toegang houden tot kosteloze rechtsbijstand? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9 en 10
De voorwaarden die zien op rechtsbijstand in procedures over de brede ondersteuning zijn niet gewijzigd in de subsidieregeling. De subsidieregeling ziet specifiek op het bieden van kosteloze rechtsbijstand in procedures over de schadecompensatie van gedupeerde ouders. De brede ondersteuning richt zich op het ondersteunen van gedupeerde ouders en hun gezinnen om zelf hun leven weer op de rit te krijgen. Dat kent een ander karakter dan het bieden van financieel herstel aan gedupeerde ouders die onterechte terugvorderingen van de Belastingdienst hebben gekregen en als gevolg daarvan financiële problemen hebben ervaren. Procedures over de brede ondersteuning verleend door gemeenten zijn dan ook nooit onderdeel geweest van de subsidieregeling.
Een gedupeerde ouder kan desgewenst gesubsidieerde rechtsbijstand aanvragen onder het reguliere rechtsbijstandsstelsel, zoals dat ook voor andere burgers geldt voor geschillen met hun gemeente over de inzet van gemeentelijke voorzieningen.